



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Constituisti eum super opera manuum tuarum: Omnia subiecisti sub
pedibus eius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Honor.

Honor autem quod חָדָר hadar hebræis sonat, mirum quæ uarie, & inconstanter sit passim uersum, nunc pro decore, nunc pro honore, nunc pro pulchritudine, nunc pro magnificentia, nunc pro splendore, nunc pro dignitate, psalmo, cii, dicitur: Confessionem & decorem induisti, psal. xc. Confessio & pulchritudo, quæ duo nomina psal. xliij, sic redduntur: Specie tua & pulchritudine tua, psal. cxliij, Magnificentiam gloriæ, sanctitatis tuæ, psal. cix, In splendoribus sanctorum, Proverb. xiiij, In multitudine populi, dignitas regis, hæc hadar, quod, autore Reuchlino, significat decorauit, honorauit, glorificauit, Ex quibus sequitur, honorem hoc loco propriissime redditum hebræo nomini, significare pompam alteram magnatum, quæ consistit in multitudine eorum qui eos reuerenter suspiciunt, adorant, subiiciuntur, seruiunt, obsequuntur, assistunt. Hi enim sunt decor, ornamentum, splendor, magnificentia, pulchritudo, dignitas regis. Ut gloria & honor sint uelut contrariæ pompæ: Gloria quæ a rege exit, & diulgatur ad alios: Honor, quæ ad eum, hac gloria moti, multi ueniunt & agnoscunt. Ex hoc Leui, xix, dicitur: Honora personam senis. Et multi uero ut honorent, mox gloriam augent. Ideo canimus deo gloria, & honor in secula seculorum, quod in sempiternum augeatur & maneat. Sicut e contra duo illa mala quoque se mutuo augent, quæ sunt Enos, & filius hominis, qui enim oblitus est dei, & miser ac tristis factus, statim & filius Adam defertur, quia de quo nihil dicitur, eundem & nemo honorat. Sicut in seipso nihil est, ita ab omnibus deseritur.

Coronasti, metaphoricè dicitur a corona, quæ undique perfecta est, & totum cingit, pro eo quod est, circūdedisti eum, j, Reg. xxij. In modum coronæ cingebant Dauid & uiros eius. Et psalmo, v, Scuto bonæ uoluntatis tuæ, coronasti nos. Igitur Christus factus pro nobis Enos, desperatus, & afflictus undique, & in omnibus, nunc habet omnium rerum imperium multa laude, & fama celebratum, delectatus, & securus in omnibus: Factus filius Adam cōtempus, & inhonoratus, nunc honoratur, adoratur, quæritur ab omnibus: Et qui minus fuit ab omnibus, nunc undique ex omni creatura cingitur, ut non sit creatura quæ hunc ignoret, aut non honoret. Euangelium enim, prædicatum est omni creaturæ, in gloriam eius. Rursum in nomine eius, omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium, & infernorum. Ista enim corona gloriæ, & honoris, id est, uniuersæ creaturæ, nulli unquam alteri concessa est, neque conceditur. Ex parte enim illi glorificant, & honorantur, & nullus habet omnia nisi ille qui minus est paululum ab omnibus, ex nulla parte gloriam, & honorem habens, immo ex omni parte afflictionem, & irreuerentiam, ut pro hoc merito coronetur in æternum gloria, & honore. Verum ista corona gloriæ, & honoris non dum est completa: ut Paulus dicit, j, Cor. xv. Nunc autem nondum uidemus ei omnia subiecta, oportet enim illum regnare, donec ponat omnes inimicos suos scabellum pedum suorum. Hoc agitur, scilicet usque ad extremum iudicium, interim manent, qui non glorificent, nec honorificent eum, & coronæ huius plenitudini resistent.

Constituisti eum super opera manuum tuarum: Omnia subiecisti sub pedibus eius.

Sicut uersus

*Omniū uerū
imperii Chri
stus habet.*

*Incōpletā co
ronā Christi.*

Sic ueritas in hebreo absolutur. In quo gloria, & honor Christi exponitur. *Christi honor, simul & gloria.*

Christi est, quod omnium rerum dominus est, atq; ita uidetur gloriam esse maiestatem rerum possessorum, ut diximus. Honor est omnia ei esse subiecta, omnia cum agnoscere, ad eum conuerti, ex nutu eius pendere. Et satis pulchre aperit; utraq; pompa, tam gloriæ, q̄ honoris, hoc uersu componitur, dum cum uno dominus, & gloria, altero subditi, & honor monstratur. Eadem duo & p̄sal. xliii. sic habentur: Alterum illo, Specie tua & mansuetudinem, & iusti de, prospere, procede, & regna: Propter ueritatem & pulchritudine tua, intenciam, deducet te mirabiliter dextera tua. Alterum isto: Sagittæ tuæ acutæ, impuli sub te cadent, in corde inimicorum regis. Hic est ergo princeps regum terrarum, & dominus dominantium. Confer eos huic regi. Super quænam sunt conseruati. Certe super opera manuum dei, ad sensuales illos titulos regnorum, prouinparum sonat opera manuum dei, ad sensuales illos titulos regnorum, qui narum, populorum, & spectacula insignium imaginū monumentorum, quibus reges & principes mundi iactantur. Paruo titulo Christi regnum, & sine insignibus prædicatur infinitū, & æternū: Opera, inquit, manuum tuarum. Non enim terræ, aut cæli nomine potuerunt comprehendi: Quicquid enim creauit deus, Christo subiectum est. ut. 1. Cor. xv. Qui dixit omnia, nihil utiq; excepit, præter eum qui subiecit ei omnia.

Collatio regum mundi ad Christum.

An autem frustra dixit: Omnia subiecisti, & tamen non dixit: Constituisti eum super omnia? Omisit enim in subiectione opera dei, & in constitutione omnia, cum tamen coniuncta utrinq; uelit intelligi. An in detestationem factus & ambitionis sic loquitur? ut nec ille, cui uere omnia subiecta sunt a deo, titulum iactare esse constitutum super omnia, & maior sit possessio, q̄ titulus: cum contra homines, nō raro solis rerum titulis uehantur, rebus satis exiguis dominantes. Illud certe Apostolico more pensandum est, q̄ Christum describit, non ambuisse hunc principatum, sed a deo constitutum, ut disceremus non assumere honorem, nisi uocati. Sicut Aarōn hebreo. v. Et quod mireris tam ingens imperium Christo his uerbis tribuitur, & tamen ambitio singulari pene syllabis coarguitur, nullum hic inflatum uerbum, quemadmodum de creta hominum solent dicere: Cuncta per mundum nobis &c. Et iura tam cœlestis, q̄ terreni imperij Petro clauigero suo commisit. Sic tument Bullæ, inflatoq; rotant turgentia gutture uerba. Hic autem constituisti (inquit) & eum, & super opera manuum tuarum. Vide ut pressis, uerecundis, tenuibus, solidis tamen uerbis, inæstimabile regnum Christi traçet. Quamq; pro constituisti in hebreo habetur: Dominum fecisti. Quomodo Petrus Act. iiii. loquitur: Hunc Christum & dominum fecit &c. sicut soli, Genesis. i. dicitur, ut præesset diei. Seu, ut p̄sal. cxxxv. Solem in potestatem diei.

Solis rerum titulis, homines uehantur.

Ambitio coarguitur.

Et pulchre opera manuum tuarum dicit: Sine omni specie commedans possessionem Christi. Hominum enim mos est his tantum imperare & præesse, quæ digna, magna, multaq; sunt, & omnino ex quibus ipsi lucrum, honorem, uoluptatemq; capiāt, ea quæ sunt uilia, indigna, & quæ egeant ipsorum ope, uel opera facile permittunt, ut alijs subsint. At Christus omnium dominus, quæcunq; opera dei censentur, siue sint infirma, ægena, contempta, siue potentia, opulenta, honorata, possidet, non est rex, qui personarum respectu caprus regnet, sed quicquid creatura dei est, suum agnoscit, sine ulla differentia. Proinde Christi regnum tale est, ut non modo nulli alteri possit conferri

Possessio Christi sine differentia omnis creatura dei;

R ij sed & it

sed & si confertur possit alteri, nullus queat reperiri, qui susciperet. Nemo enim est eorum, qui uel ambitiosissimi sunt, qui optet præesse infirmis, egenis, ignominiosis, & ex quibus nihil sibi prouenire possit. Omnes enim ostendit uerbum hoc: opera manuum dei, & omnia; nec delectantur scire, quid ista uocabula significent.

Opera manuum dei.

Ex his fuerunt & pōtiffices olim, qui omnia sibi arrogarunt, sed non id que fuerunt, ut opera manuum dei, & omnia regerent, sed omnia quæ sibi placerent, & quædam opera dei, quæ ipsi elegerant, cætera, quibus & prodessent, nihil curantes, quātumuis inter opera dei, & omnia, censerentur. Purissimus ergo sit oculus necesse est, & ab omni personæ, ac laruæ specie alienissimus, qui opera manuum dei recte debet intelligere. In hoc enim nomine non distictus, sanctus & peccator, sanus & ægrotus, uiuus & mortuus, Idem dominus omnium, & æqualiter omnia sunt illius.

Nota bene.

Consolatio afflictorum, pro ueritate.

Gaude ergo o Christiane, & quicumque te opus dei esse agnoscis, tibi hæc, & magno solatio, dicuntur, si credis uere Christum esse super omnia dominum constitutum, si enim inimici tui, uel a longe in te mala consultant, in quem rogo cōsultant: In te, an in Christum? Eius enim sunt, & illi, & tu: Noli timere, ipse præsens est illis, & hic, uidet quid contra te moliantur, & maiore cura super te uigilat, quæ tu super te ipsum. An putas rem possessam habere posse super se ipsam maiorem sollicitudinem, quæ habet ipse possessor? Quid aurum in arca, uel pera, pro se cogitat? Nonne paterfamilias arcæ, quoque ei prouidit, & omni hora, latronum & furum insidias sollicitus obseruat? An aurum rapitur sibi ipsi, an possessori suo? Et fur, utrum offendit grauius aurum, an possessorem? An putamus auarum hominem uri de rapina suarum rerum, & Christum non uri de quacunque læsione rerum suarum? Et quomodo obediunt patri subiecti omnia sub pedibus? Quæ si te occidunt, exurant, lædant, crimentur, eijciant (modo sis ei tu subiectus) rogo cui dānum faciunt: cuius rem perdunt: tuam, an Christi? Væ incredulitati nostræ, quæ præ sua impietate, hæc solatia, & tātā securitatem non potest intelligere. Non enim deest protector, & possessor nobis, sed deest fides, quæ credat nos esse possessionem illius. Verbum enim maxime fidei audis, cum dicitur: Omnia subiecisti sub pedibus eius, & constituiti eum super opera manuum tuarum.

Verbum maxime fidei.

Si dicis, Me uo ne me perdat ipse dominus meus, cū sim peccator magnus, nec meritis ab eo possideri hac felicitate. Non perdet te, si confitearis te esse suum, & eum esse dominum tuum, ipsius enim sunt, & sancti, & peccatores, & omnia opera manuum dei. Omnis lingua (inquit, ad Philippen. ij.) confiteatur quod Iesus est dominus, & hoc ad gloriam patris. Et Ro. x. Si confessus fueris ore tuo, quod Iesus est dominus, & corde tuo credideris, quod deus illum suscitauit a mortuis, saluus eris. Hac (inquit) confessione, & fide, si peccator es, non modo iustus, sed & saluus eris, dicit hic Apostolus: Eos potius damnabit, qui cum sui sint, eum nolunt recipere in dominum. Sicut Luca. xix. Verum tamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me. Hi enim nolunt, & coguntur ei esse subiecti, Non enim habemus regem, qui exactor sit, sed saluator, potissimum eorum qui oppressi sunt, uel pœnis, uel peccatis. Nam in his præter titulum operis dei uix reliquum est: At opera dei sunt eius propria possessio. Quare si peccas & cadis, ne desperes de Christo, non enim extra eius imperium ruēs, nisi desueris esse opus dei. Quod si imperium

Rex noster, non exactor, sed saluator.

Imperium eius agnoscis, & cum illo Sapiētia. xv. et dixeris: Etiam si peccauerim, tuus tui sumus, scientes magnitudinem tuam &c. nō potest ipse te dimittere, nec tu sine fiducia misericordiae eius dimitti. Agnoscet ipse te suam possessio- nem, si agnoueris eum tu dominum tuum. Nam hoc est, quod impijs Isaiā pri- mo exprobat: Cognouit bos possessore suum, & asinus praesepe domini sui, Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. Igitur, consti- tutus est nobis super omnia, ut in oibus nos possit iuuare, & ad eum nos quae- mus confugere, siue in peccatis, siue in morte, siue in uita, siue in iusticia. Siue uiuimus (inquit Ro. xiiij.) siue morimur domini sumus. Nemo sibi uiuit, nemo sibi moritur, qui uiuit, domino uiuit, qui moritur, domino moritur.

Non potest
Christus nos
dimittere.

Semper consu-
giendum ad
Christum.

Oues & boues uniuersas, insuper & pecora campi: Volucres caeli,
& pisces maris, qui perambulant semitas maris.

Hij duo uersus occasionem dedisse uidentur interpreti nostro, & alijs, ut de puro homine, psalmum intelligerent, & Elohim, angelos transferrent. In qua sententia sunt, & magni aliquot patres, q̄ ex Genesis. j. cap. homini for- mato deus tria haec animantium genera, legitur subiecisse. Et habent sane pro hoc sensu non parum speciei. Quod uidelicet, omnia illa subiecta uidentur ex- plicare Propheeta his uersibus, esse aliud, nihil, q̄ bestias terrae, caeli, & maris, neq̄ magnum uideatur Christo tributum, si imperium harum bestiarum ei tribuatur, quando quidem & humani reges etiam hominibus praesint. Verum foriter obstat Paulus, non modo ad Hebraeos (si forte quis eam neget esse Pauli) Sed & j. Corint. xv. Omnia (inquit) subiecit sub pedibus eius, Cum au- tem scripturae & uerbi dei, oporteat esse unum simplicem, constantemq̄ sen- sum, ne (ut dicunt) sacris literis careum nasum faciamus, iustum est Pauli sen- sum praeferrī omnium aliorum patrum sensui, siue Ambrosij, Augustini, Atha- nasi, Hieronymi. Quae ideo dico, ne quis more scolasticorum doctorum sta- tim pro oraculo sequatur, qui hac ratione nobis scripturam in meras lacinias sensuum se- cuerunt, ut tot sententias prope habeamus, quot syllabas. Et nescio proban- dum, improbandumue sit studium magistri Sententiarum, & Gratiani, quo- egerunt, ut omnia omnium assuesceremus uorare, sicut immunda animalia, nec findentes ungulam, nec ruminantes lingua. Id studij enim, meo iudicio, fons est tot quaestionum, opinionum, rationum & bellorum, quae iam plus tre- centis annis per scholas grassantur.

Scripturae est
unus simplex
& constans
sensus.

De magistro
Sententiarum,
& eiusdem.

Permittendi sunt itaq̄ sancti patres suo quandoq̄ sensu ab undare, & pro affectu suo, in literis sacris extra ordinē luxuriare. Sed Theologo puram, ger- manamq̄ intelligentiam scrutanti, necessarium est consultis ipsis sacris literis de omnibus iudicare. Sicut Augustinus in multis locis docet. Et Paulus praeci- pit: Omnia probate, quod bonum est tenete. Quare hi duo uersus, non mo- do Christo parum tribuere uidentur, sed etiam puro cuiq̄ homini, quando Ge- nesis primo, etiam dominium terrae ei tribuitur, & omnium arborum, herba- rum, lignorum, quod hic ne Christo quidē tributum legimus. Et fateor, non nihil difficultatis locus habet. Augustinus cum suis ad Allegoriam fugit, sed non effugit: Cum enim praemisit omnia, & opera manuum dei, non constat ratio, cur ea explicaturus, solum oues & boues & pisces & uolucres (siue iusti siue peccatores per haec allegorice intelligantur) recenseat. Non enim hi sunt

R iij omnia